

52^e Jaargang

Dinsdag 10 januari 2017

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Sterk en zeer sterk

“Aangaande de dagen onzer jaren”... Psalm 90:10a

Mozes is zelf 120 jaar geworden. En op hoge leeftijd was zijn kracht nog niet vergaan. Dit is een uitzondering en zo heeft Mozes het zelf ook gezien. Hoor maar: “Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren, of, zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren”. Mozes heeft ze zien sterven, daar in de woestijn. En als het iemand duidelijk is geweest dat de dood een gevolg is van de zonde, dan is het Mozes wel geweest. Hij heeft in zijn leven velen als het ware overleefd. Maar als de gangbare leeftijd om te sterven 70 of wellicht 80 jaren is, dan moet iedereen die ouder is zichzelf als een wonder beschouwen. Een wonder van Gods verdraagzaamheid, geduld en goedheid. En moet de mens die naar de 70 gaat zich dus voorbereiden op zijn sterven, zeker de mens die 80 jaar of ouder is.

Als Mozes onze leeftijd van 70 aanduidt als “de dagen onzer jaren” wil hij ons wijzen op de kortstondigheid van het leven. Wie rond de 20 is en een rouwadvertentie leest van iemand die tegen de 70 was, zegt: hm, een oude man. Maar wie 60 mocht worden gaat al gauw anders spreken. Ik weet van iemand die op zijn sterfbed zei: Ik ben nog maar 70. Maar jonge mensen zien toch ook al dat het leven voorbij vliegt? Wat is nu een jaar?

En wordt ieder mens gegarandeerd 70, of misschien wel 80? Mozes geeft in onze tekst een algemene regel, die dagelijks bevestigd wordt. Maar o zo vaak zien wij uitzonderingen op die regel. En wie zal zeggen hoeveel ouders treuren om een verloren kind?

Het gaat Mozes er dan ook niet om, om te wijzen op de menselijke kracht op 70- of 80-jarige leeftijd, want die is er dan niet meer. Maar hij wijst juist op de vergankelijkheid van ons leven. Zijn we in ons leven sterk en worden we gezegend met kracht en gezondheid, het is toch rond de 70-jarige leeftijd met ons gedaan, en zeker rond de 80-jarige leeftijd. Met andere woorden:

Wat is het leven van ons al,

Dan hier eens komen en weer scheiden!

De weg loopt door een tranendal,

Dat naar de eeuwigheid zal leiden.

Ons korte en broze leven hier beneden loopt spoedig ten einde en als we erachter staan moeten we allemaal zeggen: het is voorbijgevlogen! Het is maar een gedachte geweest! Zo zegt de op hoge leeftijd gekomen Mozes het: Wij brengen onze jaren door als een gedachte, vers 9, en: Wij vliegen daarheen, vers 10.

Een mens heeft dus in feite niets om naar buiten toe indruk te maken, ook niet als hij oud, ja misschien wel 100 jaar geworden is. Want, en daar legt Mozes in Psalm 90 alle nadruk op, wie is de mens in vergelijking met God? Eer de bergen geboren waren en Gij de aarde en de wereld voortgebracht had, ja van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God, vers 2

Lijkt ons de leeftijd van 70 of 80 jaar nog wat, zeker als

we jong zijn, bij de Heere zijn duizend jaren als de dag van gisteren, vers 4. Verder wijst Mozes ons erop dat de dood in regelrecht verband gebracht moet worden met de toorn van God over de zonde die in de wereld gekomen is. En als we zien hoe God al in dit leven toorn tegen de zonde, hoe zal het dan wel niet wezen als Hij straks Zijn toorn uitgiet en God onze ongerechtigheden en onze heimelijke zonden als de Alwetende openbaar doet komen in het licht van Zijn Aangezicht? vers 8. Mozes laat het niet bij enkel een vast stellen van deze feiten, maar het brengt hem tot gebed en daar moet het ons nu ook brengen. Mozes bidt dat we wijs mogen worden en uit onze vergankelijkheid lessen moeten trekken en de dag der zaligheid moeten uitkopen. Mozes bidt om het werk van God in het midden der jaren die wij van Hem krijgen. Dat is nu de ware wijsheid, dat wij “de tijd des levens kostelijk achten” en Gods genade zoeken voor onze arme zielen en de vergeving der zonden in het dierbaar bloed van het Lam. Het is een aangrijpende gedachte dat wij veel langer zullen leven dan slechts ons aardse leven. Wij zijn immers voor de eeuwigheid geschapen? De ziel leeft voort bij onze dood en straks zal ook het lichaam opstaan uit het graf en eeuwig blijven voort bestaan.

Mozes bidt dat de liefelijkheid des HEEREN over ons moge zijn, dat we deel mogen krijgen aan die genade, waarvan Hij in het Evangelie van Jezus Christus en Dien gekruisigd zo liefelijk, ernstig en welmenend spreekt. Zoals Davids psalm ook mijn psalm moet worden, zo ook moet Mozes' psalm de mijne worden. Dan zal ik als vergankelijk, schuldig mensenkind vluchten tot de eeuwige God om Zijn genade! Sterven is niet het ergste wat een mens kan overkomen, maar onverzoend sterven, ja, dat is het allerergste. Zie nu eens in het licht daarvan hoeveel genadetijd een mens krijgt; 10 jaar, 20 jaar, 50 jaar, 70 jaar, 90 jaar soms. Het tijdelijk leven is van de Heere. Het eeuwige leven ook. Kregen we die God Die ons al zo lang spaarde al nodig voor het heil van onze ziel? Leerden we reeds met zonde en schuld vluchten tot de Borg Die redt van de dood, van de eeuwige dood?

Dus, resumerend: sterk zijn we eigenlijk helemaal niet als we 80 zijn, want dan zijn we dicht bij de dood dan ooit tevoren in ons leven. Maar sterk is ook de 20-jarige niet, al springt hij met gemak over een hek. Want alle kracht is van de Heere, en ieder mens, hoe vast hij ook staat (meent te staan) is enkel ijdelheid. Zo zegt Psalm 39 het. Daarom is het zo waar wat onder ons een bekende uitdrukking is geworden: oude mensen *moeten* sterven, jonge mensen *kunnen* sterven.

Ja, of we oud of jong zijn, we kunnen sterven. Maar, en dan bedoel ik het anders: *kunnen* we sterven? Leg die vraag niet naast u neer.

K. Hoefnagel

Aan het begin van het nieuwe jaar

Het is ons als bestuur van Bewaar het Pand een behoefte om aan het begin van het nieuwe jaar onze zorg uit te spreken over een aantal ontwikkelingen binnen onze kerken. Het is met schroom dat wij deze dingen onder de aandacht brengen. Immers, het aanwijzen van wat ons zorgen baart, mag nooit plaatsvinden in een houding waarbij we ons uitnemender achten dan de ander. Tegelijk geldt ook dat we geroepen zijn als wachters op Sions muren, die niet mogen zwijgen over allerlei gevaren. Dringend roepen we onze lezers op om het aangezicht van de Heere te zoeken met het gebed of Hij Zich wil ontfermen over onze kerken.

Ontwikkelingen GKv

Zoals bekend zijn er van de zijde van Bewaar het Pand grote bezwaren tegen de prediking zoals die klinkt binnen de GKv. Zaken als de noodzaak van wedergeboorte en de feitelijkheid van tweeërlei verbondskinderen krijgen in deze prediking onvoldoende plaats. We verwijzen in dit verband naar het rapport van de veertig predikanten enige jaren geleden. We hebben niet de indruk dat deze tendensen sindsdien zijn afgenomen.

De laatste jaren bespeuren we daarnaast binnen de GKv nog allerlei andere ontwikkelingen die ons verontrusten. We denken aan het spreken over de verzoening, de toenadering tot de NGK en het spreken over de vrouw in het ambt. De bezwaren die wij hebben, worden ook door buitenlandse zusterkerken van de GKv naar voren gebracht. Deze ontwikkelingen spelen mee op de achtergrond van de zorgen die we hieronder verwoorden.

Homoseksualiteit

We zijn dankbaar voor de inhoud van het rapport over homoseksualiteit, dat in 2013 door de Generale Synode unaniem werd aanvaard. In dit rapport werd warm meeleven verwoord aangaande hen die worstelen met hun homoseksuele gerichtheid. Dat wordt echter niet in mindering gebracht op de duidelijke uitspraak dat de praktijk van homoseksualiteit in de Schrift zonde wordt genoemd.

Verontrustend achten wij het, dat er in onze kerken blijkbaar veel gemeenten zijn die om revisie van dit rapport hebben gevraagd. Zonder vooruit te willen lopen op de beslissing van de synode, spreken wij de vrees uit dat een bepaalde hermeneutiek de duidelijke Schriftgegevens zomaar zou kunnen omduiden.

Afvaardiging naar de classes

Tot nu toe was het zo, dat niet-christelijke gereformeerde ambtsdragers alleen naar de classis mochten worden afgevaardigd in een situatie van overmacht, en uitsluitend met een adviserende stem. Die constructie stuitte destijds al op bezwaar. Wij acht(t)en het ongewenst dat we op bovenplaatselijk vlak worden geconfronteerd met een eenheid die wij niet begeren. Inmiddels werd de beperking van overmacht geschrapt: niet-christelijke gereformeerde ambtsdragers mogen nu structureel worden afgevaardigd. Weliswaar is er nog de beperking dat zij uitsluitend met adviserende stem aanwezig zijn en dus geen stemrecht hebben. Ook mogen deze afgevaardigden geen classicale taken uitoefenen. We achten het van groot belang dat men zich in alle classes ook aan deze beperkingen zal houden. Maar intussen is wel weer een volgende stap gezet. De vraag is, wat dit besluit voor gevolg heeft, als de GKv vrouwen tot de ambten toelaat...

Universiteit

Al langere tijd beraadt men zich over de vorming van de GTU. Als bestuur van Bewaar het Pand staan wij kritisch tegenover dit initiatief, zoals dit nu dreigt vorm te krijgen. We vrezen dat het eigen geluid van de Christelijke Gereformeerde Kerken daar minder gehoord zal worden. Ook voorzien we dat de GTU als een katalysator zal werken ten aanzien van eenwording met de GKv c.q. NGK. We constateren dat van verschillende kanten druk wordt uitgeoefend op de vorming van de GTU. We achten een dergelijke pressie ongewenst.

Liturgische overwegingen

De kennelijk uitvoerige overwegingen op de synode rond dans en drama geven bij kennisneming daarvan een sterk gevoel van vervreemding. Wat is christelijk gereformeerd? , zo luidt de titel van een lang geleden verschenen boekje. Het is toch evident dat dergelijke ontwikkelingen wezensvreemd zijn aan het gereformeerde karakter van onze kerken en hun eredienst. De Heere beware ons bij de eenvoud van Zijn Woord, ook in onze erediensten.

Als Bewaar het Pand is het ons verlangen bewaard te blijven bij de gereformeerde beginselen zoals die vanouds onze kerken hebben gekenmerkt. We achten het ook onze taak om de kerken tot deze beginselen terug te roepen. We doen dat met de bede, of de HEERE Zich ook heden nog over het gruis van Sion wil ontfermen.

Het bestuur van Bewaar het Pand

Na 1960 kwam in verschillende gemeenten de vraag naar voren: we zouden graag gezongen, geestelijke liederen in de eredienst willen zingen, waarin de naam Jezus voorkomt. We willen graag de naam van Jezus uitzingen. Vanzelf horen daarbij de Kerstdagen, de lijdensweken, Goede Vrijdag en Pasen. Dan gaat het toch bijzonder over Jezus Christus en wat Hij gedaan heeft.

Er is in de jaren een schat van dichters gekomen wier werk we toch niet naast ons neer kunnen leggen. Trouwens, wat staat er in de Nederlandse geloofsbelijdenis art. 9: hetgeen voor ons duister is in het Oude Testament dat is zeer klaar en duidelijk in het Nieuwe Testament. In de prediking heeft daarom de naam van Jezus Christus een ruime, rijke plaats. Althans behoort hij te hebben. We lezen toch niet over de tekst heen: En de zaligheid is in geen ander, want er is ook onder de hemel geen andere Naam, die onder de mensen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden (Hand. 4:12). De kerk van Christus heeft er recht op, bijzonder in de diensten, de naam van haar Heere Jezus Christus in haar lied te noemen. Op synodaal niveau is deze zaak ook besproken. Het begin was in het jaar 1960. Enerzijds werd de opmerking gemaakt: er is behoefte aan Nieuw-Testamentische liederen. De Psalmen hebben een Oud-Testamentisch karakter. Er kunnen daarom geen principiële bezwaren ingebracht worden tegen het lied waarin het gegeven in het Nieuwe Testament doorklinkt. Zeker, dat lied behoort aan verantwoorde regels gebonden te zijn. Anderzijds werd gezegd: de betekenis van de Psalmen mogen we niet onderschatten. Ze zijn Messiaans. In Zijn laatste verschijning aan Zijn

Het Apostolicum (19)

discipelen sprak Jezus met nadruk: Dit zijn de woorden, die Ik tot u sprak, als Ik nog met u was, namelijk dat het alles moest vervuld worden, wat van Mij geschreven is in de Wet van Mozes en de Profeten en de Psalmen. Na het openen van het verband en zo het verstaan van de Schriften zei Jezus tot hen: Alzo is er geschreven, en alzo moest de Christus lijden, en van de doden opstaan ten derden dage (Lukas 24:44-46). Het boek der Psalmen is zomaar niet gevoegd bij de canon. De Psalmen zijn het Woord van God. Ze behoren tot de Heilige Schrift en zij zijn zoals terecht gezegd is sterk Messiaans. Alle heilsfeiten worden daarom in de Psalmen vermeld. De Heere heeft een Nieuw-Testamentische bundel blijkbaar niet nodig geacht. Verruiming in liturgisch gebruik wordt gezocht en gewenst. Men kan niet meer met de klassiek gereformeerde liturgie uit de voeten. Die is te star. Het Evangelie schittert niet. Hoe komt zij over bij de jeugd. Er gaat geen aantrekkingskracht van uit. De Psalmen zijn Oud-Testamentisch gekleurd. Taal en stijl voldoen niet aan de eisen van de tijd en het zingen, de zangwijze en de begeleiding gaan behoren tot gisteren. Nu is zeker onze gebruikte liturgie niet het einde van alle tegenspraak. Van belang is te denken aan dit feit: de klassiek gereformeerde liturgie heeft een lange traditie. Zij borduurt voort op de eredienst in de synagoge, de Nieuw-Testamentische gemeente, de vroege Kerk en de Reformatie. Aan de unieke plaats van de Psalmen mogen we niet voorbijgaan. Bij het denken aan verruiming en verandering komt de vraag naar boven: hoe denken we over de inhoud van de Psalmen voor belijden en beleven. Spreekt nog het eigene van het geestelijk leven. Ditzelfde kan gezegd worden wanneer we denken aan de Catechismus. De opmerking is gemaakt dat de naam Heere Jezus Christus en dat Zijn staten meer in het kerklied naar voren zouden moeten komen. We hebben toch het kerkelijk jaar. Adventsweken, lijdensweken en heilsgedenkdagen. Opvallend is in de

Catechismus: negen zondagen gaan over het werk van Christus. De zondagen elf tot en met negentien spreken van Jezus Christus en hoe. Een zaak is opvallend. Slechts twee zondagen spreken van God de Vader. Zijn schepping, Zijn voorzienigheid. Is het werk van God de Vader dan van minder betekenis dan het werk van God de Zoon? Beslist niet. Wat van God de Vader beschreven staat is ontleend aan Gods Woord en dat Woord wijst erop. In en door Jezus Christus, de Zoon van God is het heil verworven. Dat spreekt ons niet van de onwil en het onvermogen van de Vader, maar daar zijn de deugden van Gods rechtvaardigheid en heiligheid bij betrokken en daar heeft Jezus Christus volkomen aan voldaan. Hij heeft het heil verworven voor nu en het toekomstige leven. Daarom draagt de Zoon naar het recht en zo naar de wil van de Vader de namen Jezus Christus en alles wat beleden wordt in de apostolische geloofsbelijdenis en zo in de Catechismus. Het begin is zondag 11. Vanzelf eerst de naam Jezus. Dat is Zaligmaker. Hij maakt zalig en verlost van alle zonden. Er moet wat gebeuren bij ons. Er kan wat gebeuren. Zijn we van beide overtuigd? Die overtuiging is geen voorwaarde. Naar de Schrift staat in het doopsformulier dat wij met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren zijn en daarom kinderen des toorns zijn. Ingaan in het rijk Gods is uitgesloten. In zondag 11 staat een rijk Schriftuurlijk antwoord: Jezus is de ware Zaligmaker. De enige Zaligmaker. De volkomen Zaligmaker. P.S. Door de Psalmen krijg je een rijk gebedsleven. Waarvan acte.

M.C. Tanis

De geestelijke wapenrusting (16)

Met alle bidding en smeking biddende te allen tijde in den geest, en tot hetzelfde wakende met alle gedurigheid en smeking voor al de heiligen (Efeze 6: 18)

Verborgen wapen

De tekstwoorden boven dit artikel volgen direct op het gedeelte over de geestelijke wapenrusting. We zouden ook kunnen zeggen: ze zetten dat gedeelte voort. Want ze spreken over het gebed als het zevende wapen, het 'geheime wapen' van een christenstrijder.

Volgens Fergusson geeft Paulus in dit vers ten aanzien van het gebed een zestal aanwijzingen. Twee aanwijzingen hebben we de vorige keer overdacht, namelijk dat een christen *'te allen tijde'* en *'met alle bidding en smeking'* moet bidden.

Vormelijkheid

De derde aanwijzing die Paulus geeft, is dat we *'in den geest'* moeten bidden. Die uitdrukking betekent volgens Fergusson twee dingen. Allereerst wil ze zeggen, dat ons gebed niet alleen een zaak moet zijn 'van onze lippen, onze tong en ons geheugen, maar van het hart en van de inwendige mens'.

Juist de Schotten – en in hun voetspoor ook iemand als de Nederlandse predikant Jakobus Koelman – hebben gevreesd voor vormelijkheid in het gebed. Dat is een les die we nog altijd ter harte mogen nemen.

Nee, dat betekent niet dat we onze winst niet kunnen doen met de formuliergebeden zoals we die achter de psalmen aantreffen. Als we die gebeden eens aandachtig voor onszelf doorlezen – het kan nuttig zijn om dat te doen, bijvoorbeeld ook met het oog op de openbare gebeden in de (lees)dienst – treffen ons de diepe, geestelijke tonen. Maar nooit mag er sprake zijn van spreken, zonder dat ons hart erbij betrokken is.

Heilige Geest

Dat brengt ons bij een tweede betekenis van de uitdrukking *'in den geest'*. Volgens

Fergusson ligt in die woorden ook opgesloten, dat we in ons gebed diep afhankelijk zijn van de Heilige Geest. Hij is het Die de gebeden in het hart van zondaren verwekt. Hij is ook Degene Die biddeloze bidders te hulp komt (vgl. Rom. 8: 26-27). Juist wanneer zij moeten belijden: *'Wij weten niet wat wij bidden zullen, gelijk het behoort'*, en wanneer zij altijd weer moeten vragen: *'Heere, leer ons bidden'*!

Waakzaam

De vierde aanwijzing die Paulus in dit vers geeft voor het gebed, is dat het gebed gepaard moet gaan met waakzaamheid: *'en tot hetzelfde wakende'*.

Fergusson legt dat op de volgende manier uit: 'Er is geen enkele plicht waar de satan een groter vijand van is, of waar onze harten meer afkerig van zijn dan dit gebed in de Geest. Het is geen kleine moeilijkheid om onze harten ertoe aan te zetten, om onze harten biddende te houden en om erna in overeenstemming met het gebed te wandelen.' Woorden die getuigen van zelfkennis!

Volhardend

De vijfde aanwijzing is, dat onze gebeden volhardende gebeden dienen te zijn. Dat ligt opgesloten in de woorden: *'met alle gedurigheid'*.

Paulus wil hen die begonnen zijn met bidden, aanmoedigen om hun gebedstijden niet na te laten. En wanneer hun gebeden schijnbaar worden afgewezen, moeten ze toch aanhouden in het gebed, zo leert ons het voorbeeld van de Kananése vrouw.

Ook voor anderen

We komen bij de zesde en laatste aanwijzing. Tenslotte moeten onze gebeden niet alleen onszelf betreffen, maar ze

moeten zich ook uitstrekken tot anderen: *'voor al de heiligen'*.

Met de uitdrukking 'heiligen' worden volgens Fergusson enerzijds de belijden- (en doop-) leden van de gemeente bedoeld. Tegelijk mag men bij die uitdrukking ook denken aan degenen in wie Gods genade op bijzondere wijze blijkt. Intussen haast de Schotse predikant zich om duidelijk te maken dat ons gebed niet alleen deze 'heiligen' betreft, maar dat we eigenlijk niemand van ons gebed mogen uitsluiten. Zelfs onze vijanden niet.

Met deze aanwijzingen is dan ook het zevende en laatste onderdeel van de geestelijke wapenrusting kort besproken. De volgende keer hopen we nog éénmaal te luisteren naar woorden uit Efeze 6. Want wat Paulus schrijft over het gebed loopt uit op de vraag, of de gelovigen te Efeze ook voor hem willen bidden: *'en voor mij, opdat mij het woord gegeven worde in de opening mijns monds met alle vrijmoedigheid, om de verborgenheid des Evangelies bekend te maken'*.

A.J.T. Ruis

VERDAMPEND GELOOF

Ditmaal aandacht voor een artikel in de Waarheidsvriend, dat mij erg aansprak. Het werd geschreven door Dr. W. Dekker uit Oosterwolde. De scribent houdt zich reeds jarenlang bezig met het verschijnsel van de secularisatie. Helaas moet ik mij vanwege ruimtegebrek enigszins beperken.

“De generatie waar ik bij hoor, is de generatie van de grote afval. Het geloof verdampst voor je ogen. Het gebeurde zelfs in je eigen vrienden- en familiekring. Ook in de gemeentes nam ik het waar. Mensen die belijdenis deden en dan nog heel positief leken, vertelden je een aantal jaren later dat ze er niets meer aan doen. Deze ontwikkeling heeft mij altijd sterk beziggehouden.

Ik vraag me af of we ons echt met de secularisatie durven confronteren? Proberen we niet steeds iets nieuws te bedenken en zo eigenlijk het probleem te laten liggen? We lijden te weinig aan dit verschijnsel. We hebben het niet als een groot pijnpunt in ons geloof en in ons gemeentelven opgenomen. Dat zit me hoog.

In de jaren tachtig preekte ik regelmatig over de Klaagliederen van Jeremia en over verschillende klaagpsalmen. Voortdurend klinkt daarin de klacht ‘Waarom zijn we in zo grote nood?’ en dan betrok ik dat op de kerk. Even ging dat wel – iedereen had het toen over Godsverduistering. Later durfde ik er bijna niet meer over te preken en nu nog steeds niet, want de voorstelbare reactie is: ‘U bent te somber’. Maar somberen is het laatste wat ik wil. Om me heen mis ik echter dat wij het grote geloofsverlies als een klacht, als een nood, als een pijn bij God brengen. Als je de nood niet ziet, breng je die ook niet in je gebed en als je haar niet in je gebed brengt, word je er ook verder niet werkzaam mee.

Ik ben vreselijk bang voor de ontkenning van het probleem. Ontkenning komt voort uit het feit dat we het lijden niet willen. We leven in een cultuur – en als kerk doen we daarin mee – die de donkere kanten van het leven en het lijden verdonkeremaant. Wij kunnen niet meer omgaan met pijn, lijden, teleurstelling en wanhoop, tot in rouwdiensten toe niet meer. Meestal moeten het tegenwoordig dankdiensten voor het leven zijn, terwijl ik denk: ‘Ik vind het nogal wat dat hij op deze jonge leeftijd, na zo’n vreselijke ziekte, met zo veel aanvechting gestorven is’. Ik hoor daar dan niets meer over. We moeten vooral positief zijn. Mijn stelling over secularisatie is: Wij lijden er te weinig aan en we doen er te weinig aan. Bij mij begint het juist met de pijn, de klacht, het gebed en het verwachten van God en dan ook ijverig zoeken naar de weg die we als gemeenten en ik als theoloog en predikant moeten gaan. Welke prediking, welke catechese is nodig om ons uit deze woestijn te leiden?

Wij zitten heel erg in een doe-cultuur, ook in de kerk: wat kunnen wij doen en hoe kunnen we er wat van maken? Om maar iets te doen voeren we allerlei vernieuwingen in, tot en met een beamer in de kerk. Dit heeft echter niets met het probleem te maken.

Het is een vlucht voorwaarts als we zeggen: ‘Maar er zijn toch

ook weer nieuwe pioniersplekken’ of als we opmerken dat in China zo veel mensen tot geloof komen. Ik ben dankbaar voor elke Chinees die tot geloof komt, maar hiér is het argument eerder een ontkenning van de situatie. We hebben een spiritualiteit, een geloofsleven nodig waarin het klagen van de Psalmen, het roepen om God en het wachten op God structureel een plaats heeft. In de omgang met de secularisatie zijn we heel weinig betrokken op God. Wat is Zijn weg hierin, welke aanwijzingen geeft Hij?

Ook mensen die nog wel naar de kerk gaan en over Jezus, het kruis en de vergeving van zonden horen, vragen zich af: ‘Wat heeft dat met mijn leven te maken? Zij seculariseren innerlijk. Als ze in de kerk zitten, geloven ze het allemaal weer even. Als ze naar de televisie kijken, zijn ze het ook zo weer kwijt, want waar is God dan. We vinden het moeilijk om bij de overdosis aan moderniteit die op ons afkomt, de kinderlijke omgang met God te bewaren. Dat is anders dan vroeger toen ik jong was. Ik zag bij mijn ouders of bij mensen die op bezoek kwamen, dat zij de gewone dingen van het leven met God beleefden. Ik ben opgegroeid met mensen om me heen die mij als jongetje hielpen ontdekken dat de wonderen in de schepping en de dagelijkse gebeurtenissen met God te maken hebben. Opa maakte de oorlog mee, verloor zijn vrouw en een kind. Ondanks dit alles genoot hij van elke dag, want God was er ook nog. Het was Hem nog nooit uit de hand gelopen, dat lees je in de Bijbel. Onderweg zijn we dit besef met elkaar kwijtgeraakt”.

Een korte reactie:

Onder secularisatie verstaan we het verval van het geestelijke leven, van het christendom. Het heeft te maken met verwereldlijking. Dat probleem speelt levensgroot in alle kerken. Ik heb er in deze rubriek reeds vaker over geschreven.

De woorden van Dekker zijn mij uit het hart gegrepen. Dekker constateert dat de nood niet leeft en gevoeld wordt; en dus komen we er ook niet mee bij de Heere. Er was een tijd dat niemand eigenlijk wilde zeggen dat de kerk in verval was. We zeiden toen nog: Er zijn ook nog goede dingen. Daarmee hielden we ons op de been. Toen kwam de tijd dat meerderen gingen opmerken dat het toch niet goed ging. Maar die constatering was niet genoeg. Brengt het ons in de nood en in de schuld voor God? In het eerste hoofdstuk van Klaagliederen wordt die klacht wel gehoord: “Hoe zit die stad zo eenzaam, die vol volks was...? Van de dochter Sions is al haar sieraad weggegaan”.

Een onder ons bekende predikant zei eens, kort voor zijn dood: “Ik kom onder Gods volk vrijwel geen mensen tegen, die gebukt gaan onder het verval van de kerk.....”. Lees en herlees dit stuk nog eens biddend. Ontwaakt gij die slaapt!

Vergeten mensen

Veel mensen zijn eenzaam. Duizenden in ons land hebben de feestdagen alleen doorgebracht. Zelfs een oude vader of moeder hoort soms niets van de kinderen. En dat gebeurt echt niet alleen in de wereld. Uit onderzoek blijkt dat het onder kerkmensen helaas evenveel voorkomt als onder niet-kerkmensen. Vooral ouderen die niet meer naar de kerk kunnen, dreigen volledig uit beeld van de gemeente te raken. Ze hebben het gevoel dat ze vergeten zijn en er niet meer bijhoren. Wat kun jij daaraan doen? In Katwijk is er een groepje jongeren die deze gemeenteleden regelmatig bezoekt. Ze houden contact en proberen hen mee te nemen naar bepaalde activiteiten. Misschien kun jij ook zoiets in je eigen gemeente organiseren. Want mensen mogen niet vergeten worden.

En dan lezen we hier dat Jozef zijn vader vergat! Sommige Bijbelverklaarders hebben daar geen goed woord voor over. Het was voor Jozef toch een kleine moeite geweest om een bericht naar zijn oude vader te sturen en om hem te laten weten dat hij nog leefde? Dat hij niet naar zijn broers verlangde, dat zouden we kunnen begrijpen, maar verlangde Jozef niet naar Jakob? Waarom heeft Jozef zijn oude vader nog acht jaar in dat grote verdriet laten zitten?

Ik denk niet dat we de tekst zo moeten uitleggen, dat Jozef niet meer aan zijn vader en aan zijn broers heeft gedacht. Jozef is zijn vader echt niet vergeten. Want als Jozef zich aan zijn broers bekendmaakt, dan is het eerste wat Jozef vraagt: 'Leeft mijn vader nog?' Nee, als Jozef zegt: *God heeft mij doen vergeten*, dan bedoelt Jozef iets heel anders. Namelijk dat hij zijn hele leven en dat van zijn vader en familie in Gods hand kan leggen.

Hoe ik dat weet? Dan moeten we nog even terug naar Jozefs dromen. Hoeveel keer had hij gedroomd? Twee keer. Hij droomde twee keer een droom van

dezelfde strekking. Wat ze precies betekenden, dat wist hij niet. En wanneer die dromen werkelijkheid zouden worden, dat wist hij ook niet. Maar het was een boodschap van God. Dat wist hij wel.

En dan zijn ervaring in de gevangenis. Daar legde Jozef de droom van de schenker en de bakker uit. En wat deed hij toen? Jozef ging zelf proberen om die gevangenis uit te komen. En daarbij liep hij de Heere voor de voeten. Want God had andere plannen. En door zijn eigen schuld kwam Jozef vervolgens terecht in de moeilijkste periode uit zijn hele leven. Die laatste twee jaar in de gevangenis.

En dan gaan we nu de vraag beantwoorden. Wat bedoelt Jozef als hij zegt dat hij zijn vader is vergeten? Dan moeten we luisteren naar zijn verklaring van de dromen van Faraö. Jozef spreekt door het geloof.

En aangaande, dat die droom aan Faraö ten tweede maal is herhaald, is omdat de zaak van God vastbesloten is, en dat God haast, om dezelve te doen (vers 32).

Dat is het bewijs van wat we lezen in psalm 105:19, dat Jozef in de achterliggende tijd gelouterd is. Hij heeft zijn lesje geleerd. Dat Faraö – net als hij – twee keer heeft gedroomd, dat is er een bewijs van *dat de zaak van God vastbesloten is, en dat God haast, om datzelfde te doen.*

Zie je? Dat bedoelt Jozef als hij zegt dat hij zijn vader en broers is vergeten. Dat betekent dus niet dat hij helemaal niet meer aan zijn vader heeft gedacht, maar dat hij hem in Góds hand kon leggen. Hij heeft hem geen bezoek gebracht, want hij was bang dat hij de Heere dan weer voor de voeten zou lopen. Jozef mocht wachten op God. Jozef mocht buigen onder God. Hij wacht op het ogenblik, dat God zijn vader aan hem zal teruggeven. Hij mag biddend wachten totdat God Zijn belofte zal vervullen.

Dat is een les voor ons. Door Gods genade is het mogelijk om met innerlijke rust je te onderwerpen aan Gods wil. Dat je alles door bidden en smeken met dankzegging bekend mag maken bij de Heere. En jezelf mag overgeven in Zijn hand. En zo kun je in tegenspoed geduldig zijn. Als God je doet vergeten. Als Hij je zaak overneemt. Als je in Zijn handen ligt.

M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

*Genesis 41:51
En Jozef noemde
den naam des
eerstgeborenen
Manasse; want,
zeide hij, God heeft
mij doen vergeten
al mijn moeite,
en het ganse huis
mijns vaders.*

Kon de Heere Jezus ziek worden? (vervolg)

Al eerder probeerde ik een antwoord te geven op de vraag of de Heere Jezus hier op aarde ook ziek kon worden. Die vraag heb ik bevestigend beantwoord.

Vooral op grond van aanwijzingen zoals wanneer Christus “Man van smarten en verzocht in krankheid” wordt genoemd in Jesaja 53:3, en ook vers 6, waar de profeet zegt dat Hij onze krankheden op Zich heeft genomen en onze smarten gedragen”. Dat kon Hij niet in Zijn goddelijke natuur doen immers. Hij heeft om het Lam Gods te zijn een ware, menselijke natuur aangenomen. Hij werd ons in alles gelijk, “uitgenomen de zonde”, Hebr. 4:15. Dat we het hebben over een mysterie, als het gaat over de twee naturen van Christus, moet ons duidelijk zijn. Er is immers niets in de planten- en dierenwereld, noch in de wereld der geesten, noch in onze mensenwereld, die twee naturen heeft. Behalve dan de Heere Jezus Christus. Die twee naturen heeft Hij nog, al heeft Christus na Zijn opstanding wat Zijn menselijke natuur betreft een verheerlijkt lichaam gekregen, en de dood en al haar gevolgen overwonnen.

Ik kom er weer op terug vanwege onderstaande reactie die ik graag aan u doorgeef. In die reactie wordt Philpot weergegeven, die over de menselijke natuur van de Zaligmaker het volgende schrijft: “Het was onverderfelijk, onvergankelijk. Het lichaam van de gezegende Zaligmaker lag volgens de Joodse wijze van berekening drie dagen en drie nachten in het graf, maar het ging niet tot ontbinding over. Zoals de apostel uitdrukkelijk verklaart: ‘Maar Hij Die God opgewekt heeft, heeft geen verderving gezien’, Hand. 13:37. De heilige mensheid van de Heere Jezus had het zaad van verrotting niet in zich. Hoewel een echt lichaam als het onze, hoewel het at en dronk en sliep zoals wij doen, was het niet onderworpen aan ziekte of verval zoals ons lichaam, omdat het niet onder de oorspronkelijke vloek lag en niet in Adam gevallen was. De vrijwillige dood van de gezegende Heere scheidde lichaam en ziel voor een tijd; maar het lichaam in het graf was niet meer met verval besmet dan de ziel in het paradijs besmet was met de zonde. Deze heilige mensheid van de aanbiddelijke Heere was daarom wezenlijk onsterfelijk. Het lichaam van de Heere was in staat om te sterven; zeker, daar sterven het hoofdonderdeel was van ieder offer, was het zo dat het zou sterven. Het stierf niet vanwege ingeboren noodzakelijkheid, zoals ons lichaam sterft dat echt sterfelijk is; maar Zijn lichaam stierf door een vrijwillige daad. Dit blijkt het duidelijkst uit ‘s Heeren eigen woorden: ‘Daarom heeft Mij de Vader lief, overmits Ik Mijn leven afleg, opdat Ik hetzelfde wederom neme. Niemand neemt hetzelfde van Mij, maar Ik leg het van Mijzelf af; Ik heb macht hetzelfde af te leggen en heb macht hetzelfde wederom te nemen. Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen’, Joh. 10:17,18. Het was niet de pijn van het kruis, de spijkers die door Zijn handen en voeten waren gedreven, de uitputting van

de natuur of de nood van de ziel die de Heere Jezus (om zo te spreken) doodden. Toen Hij het werk dat Zijn Vader Hem had opgedragen had beëindigd, zodat Hij zeggen kon: Het is volbracht, boog Hij Zijn hoofd. Het hoofd boog niet uit zichzelf, neergedrukt door de dood, maar Hijzelf, vol leven en onverderfelijkheid, boog het; en gaf de geest, of blies Zijn laatste adem uit door een vrijwillige dood...” Hier eindigt het citaat van Philpot.

Door het aan mij gezonden citaat helemaal over te nemen, wordt het onze lezers duidelijk waarom het hier gaat. Maar de mij toegemeten ruimte is al weer bijna op daardoor. Daarom kan ik er nu maar iets en de volgende keer ruimer op ingaan. Ik begin bij Jezus’ macht om Zijn leven af te leggen. Die macht had Hij inderdaad. Die macht heeft niemand. Ook de ellendige mens die zich van het leven berooft, heeft die macht niet. Hij moet er namelijk wat aan doen om een eind aan zijn leven te maken; iets gewelddadigs of vergif innemen of wat dan ook. Maar dat is wat anders dan wat er met de Heere Jezus gebeurde. Ik ben het met Philpot eens over wat hij zegt over Christus’ Die de macht had om Zijn lichaam af te leggen. Dat is puur bijbels. Maar hetgeen Philpot er bij had moeten zeggen is dat Christus dat kon doen vanwege Zijn goddelijke natuur. De twee naturen van Christus moeten we onderscheiden, maar kunnen we evenmin scheiden van elkaar. Toen Jezus Zijn leven aflegde, nadat Hij het werk van de Vader Hem opgedragen had voltooid, was zelfs de heidense hoofdman onder de indruk en riep: Waarlijk, Deze was Gods Zoon! Wat die man daarmee dan ook precies bedoeld heeft, in ieder geval was hij diep onder de indruk, ook al omdat Jezus’ dood vergezeld ging van indrukwekkende natuur verschijnselen. En ook Pontius Pilatus, als hij bericht krijgt van Jezus’ dood ‘verwonderde zich dat Hij alreeds gestorven was’, Markus 15:44. Zonder dat die twee mannen ook maar iets verstonden van het feit dat Christus een Persoon was met twee naturen, vonden ze Zijn sterven op zijn zachtst gezegd toch vreemd. Maar wij mogen weten dat Christus Zijn aardse leven kon afleggen, even bovennatuurlijk als Hij het in de moederschoot van Maria aangenomen had, krachtens Zijn Godheid. Een menselijke natuur heeft geen macht. De goddelijke wel. Laten we niet menselijk denken over de goddelijke natuur van Christus. Maar laten we evenmin de menselijke natuur, ook niet die van Christus, iets goddelijks toeschrijven. Hij had als waarachtig Mens geen goddelijke natuur, maar wel een heilige natuur. ‘Dat Heilige, dat uit u, Maria, geboren zal worden’..., Lukas 1:35. En dat Heilige zou blijken de eeuwige Zoon van God te zijn. Een mysterie, inderdaad.

K. Hoefnagel

Laat u met God verzoenen! (1)

De verzoening! Weten we nog waar het bij dit thema over gaat? Verzoening... Dat heeft niet zo'n mooie achtergrond. Dat veronderstelt dat er een conflict ligt. Twee of meer partijen die het niet met elkaar eens zijn. Er is scheiding en onenigheid ontstaan. Vijandige gevoelens misschien wel. Dat wat klein begon, is uitgegroeid tot een bittere strijd. Ieder wenst zijn of haar gelijk te krijgen. En zeker als dat mensen betreft, die met elkaar moeten optrekken, die veel met elkaar hebben, dan is dat buitengewoon pijnlijk. Misschien groeit het wel uit tot een onhoudbare situatie. Dat is heel erg.

Wat er gebeuren moet? Wat er nodig is? Verzoening! Niet meer en niet minder. Van Dale, het bekende Nederlandse woordenboek, omschrijft verzoening als: het weer in goede onderlinge verstandhouding brengen. De omschrijving van het werkwoord verzoenen is: weer tot vrede of vriendschap brengen. Inderdaad, bij verzoening hoort vrede. Er was vijandschap, een scherpe tegenstelling, een oorlogssituatie. Maar bij verzoening wordt die ongewenste verhouding opgeheven. In de plaats daarvan komt er vrede. Verzoening is op vrede gericht. Ze is er de vrucht van.

Het opschrift boven dit artikel laat zien dat ik niet zozeer over verzoening tussen mensen ga schrijven. In ieder geval niet in eerste instantie. Aan de scheiding tussen mensen ligt de scheiding tussen God en mens ten grondslag. Er was wat voorafgegaan aan de moord van Kaïn op zijn broer Abel. Het was niet 't eerste dat er gebeurde. De mens had een scheur getrokken in de verhouding met zijn Schepper. Er was liefdevolle harmonie en ongestoorde gemeenschap tussen de Heere en Zijn mens. "Zie, het is zeer goed!", zo was de constatering van de Heere Zelf geweest nadat hij hemel en aarde met daarop de mens had geschapen. Verzoening was geheel niet nodig. Er was geen situatie die daarom vroeg. Zowel horizontaal onderling als verticaal tussen de aarde en de hemel was alles zoals het moest zijn: volmaakt. Maar, zoals we weten,

zo bleef het niet. De mens kwam in opstand. Daartoe verleid door de boze. Moedwillig overschreed de mens de grens die de Heere had aangegeven. En daarmee was de verhouding verstoord, radicaal verstoord. De geestelijke dood trad in, en daarmee een scheur, een diepe kloof, verwijdering tussen de mens en zijn God. Een verhouding die ook bleek door te werken in de relatie van mens tot mens. De mens werd voor de mens een wolf. En tot heden toe is het niet anders.

Verzoening is nodig. Dat is wel duidelijk. Maar, zo overwegen we, niet alles wat nodig is, behoort ook tot de mogelijkheden. Is verzoening eigenlijk wel mogelijk? Verzoening tussen de aarde en de hemel? Verzoening binnen de menselijke verhoudingen op aarde? Kan dat nog? Is de kloof niet te diep? Zijn de verhoudingen – verticaal en horizontaal – dan niet zodanig verstoord, dat die droevige situatie onherstelbaar is? En als het al mogelijk zou zijn, wie brengt ze dan tot stand? Wie zal er het initiatief toe nemen? Wie zal beide partijen weer bij elkaar brengen? Onder welke voorwaarden moet dat dan gebeuren? Al met al: hoe zal er weer vrede zijn? Vrede met God. Vrede met mijn naaste.

De lezers van ons blad hebben waarschijnlijk de antwoorden op al deze vragen al paraat. We kennen onze Bijbel. We hebben zomaar allerlei mooie teksten bij de hand om ze als antwoord te laten dienen. Ondertussen moet er wel verzoening komen. Of beter: er moet verzoening zijn! Heel daadwerkelijk. Want onverzoend verder leven, niets is riskanter dan dat. Voor de rechterstoel van de heilige God gesteld te worden, zonder met Hem verzoend te zijn – dat is ontzaglijk. Daarom: niets is meer nodig dan verzoening. Heel persoonlijk. Tussen God en mijn eigen leven. Maar hoe dan?

Me dunkt, er is wel reden om hierover in ons blad eens te schrijven. Terwijl ik dit schrijf, is het zojuist kerstfeest

geweest. Lukas 2 is gelezen. In veel kerken en bij allerlei gelegenheden zal het lied *Ere zij God* gezongen zijn. Daarin klinkt het toch: *vrede op aarde*. En ook: *in mensen een welbehagen*. Er is verzoening! Verzoening, stromend uit het eeuwige hart van Gods ontferming. Verzoening, verworven door het kostbare Borgwerk van Christus. Verzoening, aangebracht door de onweersaanbare kracht van de Heilige Geest. Verzoening, gekend en geloofd als een wonder. Gode zij dank voor Zijn onuitsprekelijke Gave.

De aanleiding om hierover te gaan schrijven ligt in een tweetal boeken die ik onlangs las. De eerste betreft het verzameld werk van ds. G. Boer [1913 – 1973]. In 1959 hield ds. Boer op de jaarvergadering van de Gereformeerde Bond een rede over 'De prediking van de verzoening'. Twee weken daarvoor verscheen de vrijzinnige Leidse prof. P. Smits op het kerkelijke toneel met geruchtmakende uitspraken over de verzoening: "Geef mijn portie maar aan Fikkie!" Ds. Boer heeft zich bij deze gelegenheid en later nog temeer getoond een markante verdediger van de Bijbelse leer van de verzoening te zijn. Zijn geschriften die daaraan zijn gewijd, zijn de kennismaking nog helemaal waard. Want de dwaalleer rond de verzoening is nog niet uitgestorven. Het tweede boek dat als aanleiding diende, verscheen nog maar enkele weken geleden. Een biografie van de nog levende prof. H.M. Kuitert [1924]. Daarin wordt ook aandacht gegeven aan het rumoer in de jaren zeventig rond dr. Herman Wiersinga. Die poneerde in zijn proefschrift uit 1971 een onbijbelse alternatieve verzoeningsleer. Daar is destijds heel wat om te doen geweest. De synode van de Gereformeerde Kerken liet helaas na maatregelen te nemen. Een schip op strand is een baken in zee.

J.M.J. Kieviet

Demas, de man bij de zilvermijn - 6

In een vorige aflevering gingen we in op de vraag waarom Bunyan in zijn Christenreis Demas bij een zilvermijn plaatst. Dat bleek samen te hangen met het feit dat rijkdom en een materialistische levenshouding een heel gevaarlijke verleiding is om van het geloof af te vallen. En Demas is in de Bijbel een belangrijk symbool van de afval (vgl. 2 Timotheus 4 : 10). We kijken dit keer nog even verder naar de manier waarop Bunyan Demas schildert. Hij blijkt een beschaafde heer te zijn die Christen en zijn metgezel op een beleefde manier toesprekt. Kennelijk is hij een man van stand die bepaald niet onbemiddeld is. Hij probeert de beide pelgrims te verleiden naar de zilvermijn te komen omdat zij daar rijkdommen zullen vinden. Hopende, de metgezel van Christen, aarzelt: hij wil wel een kijkje gaan nemen! Maar Christen brengt hem in scherpe bewoordingen van zijn voornemen af. Die plaats is levensgevaarlijk en zij zullen in grote verleidingen verstrikt raken als zij daarheen gaan. Op de vraag van Christen aan Demas of die plaats niet gevaarlijk is, antwoordt Demas dat zij dat alleen maar zo is voor hen die onvoorzichtig zijn. Maar terwijl hij dat zegt, bloest hij en daaruit blijkt dat hij niet eerlijk is.

Mevrouw Zeepbel

Nu lezen we in het vervolg van de Christenreis, de Christinnereis, iets over de achtergrond van dit optreden van Demas. In de Christinnereis komt het reisgezelschap van Christiana – zo noem ik haar liever dan het wel erg kneuterig-oud Hollandse ‘Christinne’ – ook op dit gebied aan. Het blijkt te behoren tot ‘de betoverde grond’. Daar staan de pelgrims aan allerlei verleidingen bloot van heksen, occulte machten en duivelen. Dit gebied blijkt beheerst te worden door Mevrouw Zeepbel, iemand die door Bunyan als een soort aantrekkelijke toverkol wordt getypeerd. Hij beschrijft hoe een van de centrale figuren uit de Christinnereis

- Standvastig – haar ontmoet. Die ontmoeting wordt als volgt beschreven:

‘Zij toonde zichzelf aan mij als iemand in zeer aantrekkelijke kleding die er overigens wel oud uitzag. Zij bood me drie dingen aan: haar lichaam, haar beurs en haar bed. Om nu de waarheid te zeggen: ik was moe en slapertig en zo arm als de mieren. Wellicht wist de toverkol dat wel. Hoe dan ook, ik wees haar één of twee keer af. Maar zij negeerde mijn afwijzingen en glimlachte vriendelijk. Toen begon ik kwaad te worden, maar daar gaf zij niets om. Hierna herhaalde zij haar aanbod en zei dat wanneer ik mij door haar zou laten regeren, zij mij groot en gelukkig zou maken. Want ik ben de heerseres over de wereld, zo zei zij, en de mensen worden door mij gelukkig gemaakt. Hierop vroeg ik naar haar naam en zij zei dat die ‘Mevrouw Zeepbel’ was’.

Uit Bunyans kanttekening bij deze passage blijkt dat hij deze dame ook ‘Ijdelheid’, of ‘Deze Ijdele wereld’ noemt. Daaruit mogen we concluderen dat deze verleidelijke dame ‘deze ijdele wereld met haar begeerlijkheden’ (vgl. 1 Johannes 2 : 17) is, die bij nader inzien als een zeepbel uiteenspat voor het aangezicht van God. In het vervolg van Bunyans Christinnereis blijkt dat zij de pelgrims vooral verleidt door haar beurs. Dat wil zeggen: zij houdt van rijken en prijst hen, maar de arme pelgrims bespot zij. Als iemand handig is in het verdienen van geld, spreekt zij met respect over hem van huis tot huis. Bovendien houdt zij van grote feesten en rijk voorziene tafels. Zij nodigt ook iedereen uit om daaraan deel te nemen. Ze belooft sommigen zelfs koninkrijken en kronen, als zij maar naar haar luisteren. Maar ondertussen heeft zij velen aan de strop gebracht en tien duizenden meer in de hel gestort. Deze grootste verleidster was het die

‘Absalom opzette tegen zijn vader en Jero-beam tegen zijn meester. Zij was het die Judas overhaalde om zijn Meester te verkopen en die Demas overhaalde om het godzalig pelgrimsleven te verlaten’.

De conclusie is duidelijk. Bunyan is – terecht – van mening dat de keten

van de verleidingen er doorgaans zo uitziet: de duivel verleidt door ‘deze ijdele wereld’ (Mevrouw Zeepbel). Zij op haar beurt verleidt pelgrims, zoals Demas, om af te vallen van het geloof. En die staat op zijn beurt bij zijn zilvermijn om andere pelgrims ertoe te brengen de rechte bijbelse weg te verlaten, waardoor ze struikelen en uiteindelijk zullen omkomen.

Verzoeking

Hiermee stuiten we op enkele belangrijke aspecten van het bijbelse thema ‘verzoeking’. Iemand zondigt niet graag alleen. Hij nodigt ook anderen uit om hem te volgen op zijn verkeerde weg en rust niet voordat hij hem of haar tot een ‘bondgenoot in het kwade’ gemaakt heeft. Een dief wil dat ook anderen gaan stelen en een roddelaarster betreft ook zoveel mogelijk anderen in haar circuit van achterklap, al of niet via de sociale media. Een zondaar troost zich immers gewoonlijk met de illusie dat als hij een ander in zijn schuld betreft, zijn eigen zonde minder erg is. Hij redeneert namelijk – ten onrechte, want dit is echt satanisch! –: gedeelde schuld is halve schuld! Over de vraag hoe de verzoeking in ons hart vaste voet aan de grond krijgen en ons daadwerkelijk tot zonde verleiden, hebben met name de Engelse puriteinen diep nagedacht. Zij bezaten een grote kennis van het menselijke hart en waren zodoende ras-psychologen, lang voordat de wetenschappelijke psychoanalyse ontdekt werd door Sigmund Freud (1856 – 1939). Een belangrijke ‘psychologiserende’ beschrijving van de manier waarop de verleidingen werken, is het werk van John Owen (1616 – 1683) *Over de verzoeking*. Een centrale tekst in deze en vergelijkbare verhandelingen is Jakobus 1 : 14v.: ‘Maar een iegelijk wordt verzocht als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlokst wordt. Daarna de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart de zonde; en de zonde voleindigd zijnde

baart de dood'. Hier wordt de verzoeking tot de zonde getekend als een groeiproces of een ketting met verschillende schakels. (1) Het begin van de verzoeken ligt niet bij God (Jakobus 1 : 13), maar bij de duivel, die in de Bijbel niet voor niets 'de verzoeker' genoemd wordt (Mattheus 4 : 3; 1 Thessalonicensen 3 : 5). (2) De duivel doet de begeerte opvlammen in ons hart. (3) We gaan de begeerte koesteren 'als een zoete bete onder de tong' (J. C. Philpot). Dat wil zeggen: we gaan er steeds meer aan denken en erover (dag)dromen, totdat de begeerte ons meer en meer beheerst. (4) We gaan toegeven aan de begeerte: we zoeken naar middelen en wegen om ons verlangen te vervullen. (5) We vervullen of verwezenlijken de boze begeerte van ons hart en vallen in zonde. (6) Wanneer we voortdurend aan onze zondige begeerten voldoen en in zonde leven, is het eindresultaat: de dood!

Wat is daartegen te doen? De Schrift laat er geen twijfel over bestaan dat dit twee speerpunten heeft. Het eerste is: 'Wederstaat de duivel, en hij zal van u vlieden' (Jakobus 4 : 7). Het tweede dat we de begeerte tot het kwade in haar knop stuk moeten drukken, of liever in haar eerste ritelingen moeten doden (vgl. Kolossensen 3 : 5). Dat is alleen mogelijk in de weg van het waken en bidden: 'Waakt en bidt opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak' (Mattheus 26 : 41; Markus 14 : 38; zie ook 1 Petrus 4 : 7). De Heere Jezus is in Zijn worsteling in Gethsemane hiervan het grote voorbeeld. Hij waakte en Hij bad, terwijl zijn discipelen sliepen. En toen de strijd en de verzoeking tot het hoogste opliep, bad hij 'des te ernstiger' (= vuriger, hartstochtelijker) (Lukas 22 : 44). De bekende Franse filosoof en wiskundige Blaise Pascal (1623 – 1662) heeft bij deze woorden opgemerkt dat Jezus 'in deze doodstrijd zal zijn tot aan het einde van de wereld'. Dat bedoelde hij natuurlijk niet letterlijk: de verheerlijkte Christus is tot aan het einde van de wereld in de hemel en niet in doodstrijd. Maar de doodstrijd van de Heere Jezus

van toen in Gethsemane in het waken en bidden zal tot het einde van de wereld 'niets van haar kracht verliezen' (Joseph Hart – 1712 – 1768). Zo is Hij de medelijdende hogepriester die in alle dingen verzocht is geweest (Hebreeën 4 : 15; 2 : 18). Daarom kan hij allen die verleid worden te hulp komen, zodat zij – vaak met zware oogleden en knikkende knieën – leren te waken en te bidden. Maar als ze waken en bidden, weerstaan ze de boze en beschermen anderen ook nog voor zijn listen. Zo weerstond Christen in de Christenreis in Zijn naam Demas en bewaarde zijn metgezel Hopen- de dat die op zijn verleidingen zou ingaan!

A. Baars

Van de redactie

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 24 januari 2017. Kopij graag binnen donderdag 12 januari.

Nieuwjaar

De Heere gedenke alle scribenten en de mensen die voor de uitgave van ons blad zorgen bij drukkerij Crezee. De Heere zegene de uitgave van ons blad.

TUA Apeldoorn

D.V. vrijdag 20 januari om 14.30 in de Chr. Geref. Barnabaskerk, Canadalaan 25 te Apeldoorn. Inauguratie van dr. M.J. Kater als hoogleraar in de praktische theologie. D.V. vrijdag 10 februari om 14.00 uur in de Grote Kerk aan de Loolaan 16 te Apeldoorn, afscheidscollege van prof. Dr. G.C. den Hertog, hoogleraar systematische theologie.

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 24,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 25,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

BOEKBESPREKINGEN

Thomas Goodwin, **Antwoord op het gebed**, paperback, 96 blz., € 9,95. ISBN 9789491583933 en **Het volmaakte werk van lijdzzaamheid**, paperback, 96 blz., € 9,95, ISBN 9789491583926. Uitgeverij Brevier, Kampen.

De puritein Thomas Goodwin leefde van 1600-1679. In het 'Woord vooraf' is in beide boekjes een korte levensbeschrijving opgenomen en wordt vermeld welke werken in het Nederlands zijn vertaald.

In 1639 vluchtte Goodwin naar Nederland om aan vervolging te ontkomen. Later was hij afgevaardigde naar de beroemde synode van Westminster. Twee gedeelten uit het werk van Thomas Goodwin zijn in hedendaags Nederlands overgebracht. De geschriften van Goodwin zijn het zeker waard om gelezen te worden.

H. van Dam, In het kort, verder denken en praten over de Bijbelse vertellingen voor jonge kinderen, gebonden, 375 blz., € 14,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2784-7.

Geschikt voor kinderen vanaf 5 jaar. De auteur vertelt in het kort 375 Bijbelse verhalen. Elk verhaal heeft een illustratie van Jaap Kramer en een vraag om een gesprekje op gang te brengen.

Gisette van Dalen- Heemskerk, Bijbelse verhalen voor kinderen, 189 blz., gebonden, € 24,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2748-9.

Dit keurig verzorgde boek bevat 87 verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament, voor kinderen van 4 tot 8 jaar. De illustraties zijn van Danker Jan Creel. De auteur probeert zo dicht mogelijk bij de tekst te blijven. Bij elk verhaal zijn drie

vragen opgenomen. De Heere zegene het (voor)lezen van deze verhalen.

Steun het evangelisatiewerk in Gent

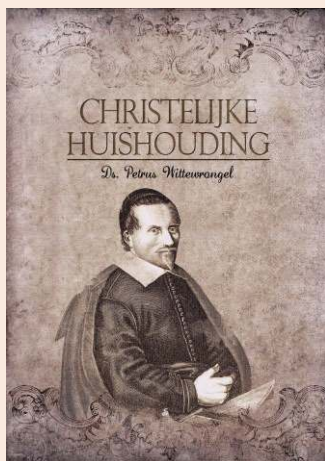
en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

Christelijke huishouding

Bestel nu de vijfdelige serie van de **Christelijke huishouding** van ds. Petrus Wittewrongel. Dit standaardwerk voor een gereformeerde gezinsopvoeding en gezinsreformatie is nu compleet in het hedendaags Nederlands verkrijgbaar voor een totaalprijs van slechts € 199,- (incl. verzendkosten). Ieder deel bestaat uit ca. 580 pagina's en is stevig ingebonden. Deel 1 is aangevuld met een door prof. dr. W.J. op 't Hof geschreven uitvoerige en heldere inleiding over het leven en werk van ds. Wittewrongel. De delen 2, 3, 4 en 5 zijn respectievelijk voorzien van een aanbevelend woord van ds. M. Krijgsman, ds. J. van Belzen, ds. A.F.R. van de Veen en ds. K. Visser. Deze serie is alleen verkrijgbaar bij de Landelijke Stichting en wordt alleen per serie verkocht. Zie voor meer informatie: www.inhetspoor.nl.

Bestel nu de vijfdelige serie van de **Christelijke huishouding** van ds. Petrus Wittewrongel. Dit standaardwerk voor een gereformeerde gezinsopvoeding en gezinsreformatie is nu compleet in het hedendaags Nederlands verkrijgbaar voor een totaalprijs van slechts € 199,- (incl. verzendkosten). Ieder deel bestaat uit ca. 580 pagina's en is stevig ingebonden. Deel 1 is aangevuld met een door prof. dr. W.J. op 't Hof geschreven uitvoerige en heldere inleiding over het leven en werk van ds. Wittewrongel. De delen 2, 3, 4 en 5 zijn respectievelijk voorzien van een aanbevelend woord van ds. M. Krijgsman, ds. J. van Belzen, ds. A.F.R. van de Veen en ds. K. Visser. Deze serie is alleen verkrijgbaar bij de Landelijke Stichting en wordt alleen per serie verkocht. Zie voor meer informatie: www.inhetspoor.nl.

Bel: 06 - 22626140 (b.g.g.: 0416-693844) of
mail naar: inhetspoor@kliksafe.nl

Evert Barten, Rechtvaardig door het geloof. Luthers verklaring van de Galatenbrief uitgelegd. Gebonden, 162 blz., € 19,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2799-1.

De auteur werkt als jongerenredacteur bij het Reformatorisch Dagblad. Hij heeft zich verdienstelijk gemaakt door klassieke

theologische werken te hertalen en uit te leggen. Een goede zaak dat dit nu ook is gebeurd met de verklaring van Luther van de Galatenbrief. We hopen dat de lezing van dit boek mag leiden tot het lezen van het boek van Luther zelf over de Galatenbrief. Luther vond zelf dat zijn verklaring van de brief aan de Galaten een van zijn beste uiteenzettingen was van de genadeleer. Hij noemde dit werk liefkozend 'mijn Katharina van Bora.' Al in 1516 en 1517 had Luther college gegeven in Wittenberg over de Galatenbrief. Het gaat in dit boek over de totale verlorenheid van de mens en de kennis van de genadige God in Jezus Christus. Centraal staat dat je alleen rechtvaardig voor God wordt door het geloof in de Heere Jezus Christus en niet door enig werk van de zijde van de mens.

Begravenisonderneming de Jongh

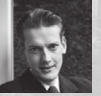
Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Waardenburg 0418 - 65 20 39
---	-----------------------------------	--------------------------------

H. de Jongh

D.D.E. Meliester

M.K. Ligthart

A.J. van Lieburg

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

www.begravenisondernemingdejongh.nl

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begravenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl